

УДК 336.71

О.М.Колодізєв, канд. економ. наук., доцент,
зав. кафедри банківської справи
Харківського національного економічного університету

КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ ГЕОЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Наявність ринкових механізмів стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів України залишається невід'ємною обов'язковою складовою загального процесу забезпечення розвитку її економіки в напрямку посилення інтеграційних процесів. Так, головною проблемою формування конструктивних відносин між ЄС та Україною в сучасних умовах залишається підтримка динамічного рівня зростання національної економіки, створення конкурентного середовища для розвитку її регіонів та підвищення рівня якості життя населення.

Відповідно до Закону України „Про стимулювання розвитку регіонів” визначаються сутність та складові формування стимулюючої моделі державного управління регіональним розвитком через механізм реалізації державної регіональної політики, а саме – „стимулювання розвитку регіонів як комплекс правових, організаційних, наукових та інших заходів, спрямованих на досягнення сталого розвитку регіонів на основі поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів на загальнодержавному та регіональному рівнях, максимально ефективного використання потенціалу регіонів в інтересах їх жителів та держави в цілому” [1].

Завдання формування та впровадження дієвих механізмів реалізації ефективної регіональної політики залишається актуальним в умовах наявності певних диспропорцій в економічному та соціальному розвитку регіонів. Вирішення даного завдання безпосередньо пов'язано з своєчасним формуванням та застосуванням економічних стимулів для активізації розвитку економіки регіонів за рахунок вирішення фінансових проблем на регіональному рівні. В умовах сьогодення найбільш ефективним механізмом фінансування економічного розвитку певної території залишається кредитний механізм, як основа реалізації регіональної політики місцевої влади.

Сучасні умови інтеграційного розвитку вимагають від України як суверенної держави впровадження прогресивних форм організації і функціонування її економіки. Банківська система залишається важливою складовою ринкової системи України. На етапі здійснення реальних кроків на шляху інтеграції у Європейське співтовариство стає актуальним завдання перетворення банківської системи України в ефективну систему акумулювання заощаджень та спрямування їх у найперспективніші сектори економіки [2].

Функціонування банківської сфери на регіональному рівні має певні особливості, які пов'язані з іншими соціально-економічними процесами, їх параметрами на конкретному геоелектрономічному просторі. Розвиток сучасних територіальних процесів у банківській сфері країни визначається сукупністю зв'язків та відносин банків, впливом загальних тенденцій фінансово-кредитного ринку, що в решті-решт знаходить відображення у територіальній концентрації та територіальній деконцентрації, а також ефективності функціонування регіональних банківських систем [3].

Необхідно зазначити, що за рівнем територіальної концентрації банківські центри України умовно можна розділити на чотири групи регіонів: регіони з надто високим рівнем концентрації; з високим, середнім та низьким рівнем концентрації. Характеристика діяльності банківських центрів кожної групи може бути отримана на підставі показників кількості банківських установ у регіонах та значення їх сукупних показників діяльності [2].

Головна роль в організації грошово-кредитних відносин в регіонах належить їх регіональним банківським системам. Але в умовах існуючої міжрегіональної диспропорції територіального розміщення банківських установ в регіонах України мають місце процеси витоку більшої частини кредитних ресурсів у промислово розвинуті регіони. Внаслідок цього приблизно дві третини кредитів, наданих суб'єктами господарювання, сконцентровано

переважно у п'ятьох регіонах: м. Києві, Київській, Донецькій, Дніпропетровській та Харківській областях [4].

Диспропорції у геоеконічному просторі характерні для розміщення й інших інфраструктурних елементів фінансового ринку України (інвестиційних компаній, фондів, торговців та зберігачів цінних паперів тощо), що свідчить про їх взаємозалежність. Аналогічні процеси характерні для територіальної структури банківської сфери більшості розвинутих країн. „Великі міста у своїй більшості функціонально переорієнтувалися на забезпечення банківських та інших бізнес-послуг, а найбільші з них стали полюсами фінансового життя своїх країн” [3].

Динаміку змін структурної диференціації економіки регіонів можна спостерігати за певними показниками, а саме: обсяги інвестицій в основний капітал; питома вага іноземного капіталу та його розміщення; розподіл кредитних ресурсів за напрямками кредитування банківськими установами.

Розгляд механізмів фінансування регіонів як економічної передумови стимулювання їх соціально-економічного розвитку залишається важливим завданням діяльності місцевої влади щодо забезпечення умов для реалізації можливостей подальшого підвищення економічної активності як господарюючих суб'єктів та населення регіону, так і самої місцевої влади, підтримки диверсифікованої та життєздатної структури наявних фінансових ресурсів.

Саме від колективних зусиль місцевої влади та керівників, засновників і власників самостійних банківських установ залежать результати реалізації регіональних програм розвитку, підвищення рівню економічного потенціалу області, відродження й забезпечення подальшого сталого розвитку її промисловості, сільського господарства, торгівлі [2].

По мірі стабілізації економіки країни можливості для виявлення закономірностей і тенденцій соціально-економічного розвитку регіонів розширюються, підвищується ступінь передбачуваності змін в економіці і поведінці різних суб'єктів господарських відносин. Однак, інтеграція до світової соціально-економічної системи потребує рішення багатьох питань щодо регіонального розвитку, а саме: ефективного використання економічного, наукового і трудового потенціалу в цілому, природних ресурсів; створення рівних умов для динамічного, збалансованого розвитку всіх регіонів України.

За результатами проведених досліджень визначено систему пріоритетів регіонального розвитку в економічному просторі України; розкрито роль банківських установ в економічному зростанні регіонів. Для подальшого розвитку регіональних банківських систем необхідною є реалізація заходів щодо збільшення власного капіталу банків, зниження рівня ризиків здійснюваних операцій та формування в необхідному обсязі резервів під кредитні ризики за активними операціями, поліпшення якості активів і пасивів та забезпечення їх збалансованого зростання, оптимізації витрат і доходів та підвищення ефективності діяльності.

Автором наголошується на необхідності активізації та впровадження на місцевому рівні додаткових заходів щодо ефективного використання інвестиційних можливостей регіонів за рахунок формування організаційно-економічного механізму управління банківським кредитуванням на основі використання інноваційних технологій; підтримці розвитку регіонів за рахунок зваженої адекватної кредитної політики; впровадження дієвого кредитного механізму з визначенням стратегічних секторів економіки регіонів; пошуку механізму ефективного використання наявних власних фінансових та кредитних ресурсів; впровадження системи стимулів, спрямованих на стримування витоків кредитних ресурсів за межі регіонів.

Бібліографічний список:

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 № 2850-IV-ВР // www.rada.gov.ua
2. Колодізев О.М., Чанг Хонвенг. Визначення резервів активізації кредитування економіки Харківської області на основі аналізу діяльності самостійних банків в регіонах України. Соціально-економічний розвиток регіонів України: проблеми науки і практики: Монографія. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2007. – С.247-272.
3. Хмельярчук М.І., Павлишин О.П. Значення кредитного механізму в стимулюванні економічного розвитку регіонів. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т.16. – Суми: УАБС НБУ, 2006.– С.107-113.
4. Гриньова В.М., Колодізев О.М. Тез. доп. Роль банків в економічному розвитку регіонів: Збірник тез доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (31-01 червня 2007р.). - Суми: УАБС НБУ, 2007. - С.11-13.